

9. Poznać i zapisać świat (kultura i nauka Mezopotamii)

1. Cele:

- Uczeń potrafi ze zrozumieniem posługiwać się osią czasu i sporządzić ją, sprawnie obliczając odległości czasowe pomiędzy wydarzeniami i operując pojęciami chronologicznymi (rok, wiek, tysiąclecie, era).
- Uczeń umie wskazać na mapie najbliższe Europie obszary związane ze starożytnymi cywilizacjami (Egipt, Mezopotamia, Grecja, Rzym, Palestyna). Umie posługiwać się mapą średniowiecznej Europy i średniowiecznej Polski i ze zrozumieniem używa związanych z wymienionymi obszarami pojęć historyczno-geograficznych.
- Uczeń dostrzega związki między środowiskiem geograficznym a powstającymi cywilizacjami, zajęciami i obyczajami ludności.
- Uczeń potrafi stawiać pytania o charakterze poznawczym i twórczo poszukiwać na nie odpowiedzi, kierować własnym procesem uczenia się.
- Uczeń potrafi rozwiązywać twórczo problemy, na które natrafia w procesie samodzielnego uczenia się.
- Uczeń potrafi samodzielnie korzystać (poprzez umiejętne odczytywanie i interpretowanie) z różnych źródeł informacji: własnego podręcznika, książek naukowych – ze szczególnym uwzględnieniem bibliografii, przypisów i indeksów – telewizji, wideo, prasy, Internetu itp.
- Uczeń potrafi samodzielnie interpretować proste w interpretacji źródła historyczne (zarówno pisane, jak i ilustracyjne) z zakresu starożytności i średniowiecza. Rozumie rolę źródeł w procesie poznawania przeszłości.
- Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela interpretować złożone i trudne w interpretacji źródła historyczne (zarówno pisane, jak i ilustracyjne) z zakresu starożytności i średniowiecza.
- Uczeń rozumie pojęcia historyczne zamieszczone w programie i potrafi je stosować.

2. Czas: 45 min lub 2 × 45 min.

3. Metody: praca z podręcznikiem samodzielna i pod kierunkiem, drama, rozmowa nauczająca, pokaz.

4. Materiały:

Podręcznik: W. Bobiński, *Historia ludzi. I klasa gimnazjum. Od czasów najdawniejszych do pierwszych odkryć geograficznych*, Społeczny Instytut Wydawniczy ZNAK, Kraków 2000, rozdział „Poznać i zapisać świat (kultura i nauka Mezopotamii)”.

Uwagi do lekcji:

Warunkiem powodzenia lekcji jest wcześniejsze zapoznanie się uczniów z podrozdziałem „Co może czynić człowiek?” np. w formie zadania domowego. Punkty wariantu lekcji

jsą bardzo „naładowane” – w miarę potrzeb lekcję można przedłużyć nawet do 3×45 min lub skrócić niektóre punkty (zalecane).

5. Tok lekcji (45 min):

Wprowadzenie

Czynności organizacyjno-porządkowe (w tym – sprawdzenie zadania domowego).

Rozwinięcie

1. W oparciu o sprawdzone zadanie domowe uczniowie indywidualnie rozwiązują ćw. 4 z podrzdziału „**Co może czynić człowiek?**” Po odczytaniu wyników, na podstawie ilustracji i tekstów źródłowych nauczyciel wspólnie z uczniami (rozmowa nauczająca) wykonują ćw. 1 i 2. Uczniowie formułują i zapisują wnioski.
2. Nauczyciel dzieli szybko klasę na 6-osobowe grupy i poleca każdej z nich ułożyć w ciągu 3 minut w formie żywej rzeźby scenki z życia sumeryjskiej rodziny. Prezentacja, wyjaśnienie scenek. Uczniowie formułują i zapisują wnioski. Poprzez pytania dotyczące dzieci wprowadzamy problem szkoły mezopotamskiej. Uczniowie znajdują w książkach i czytają podrzdział „**W szkole nad Tygrysem**” i porównują go ze znaną sobie szkołą egipską.
3. Wiemy, że w sumeryjskich szkołach czytano i pisano – jak wyglądało pismo Międzyrzecza? – tym pytaniem nauczyciel może przejść do następnego etapu lekcji: pisma klinowego. Uczniowie wykonują więc ćwiczenie 1 z podrzdziału „**Słowo trwalsze niż budowle (pismo i nauka ludów Mezopotamii)**”.
4. Co tworzyli wykształceni w Mezopotamii ludzie – przykłady architektury i tekst źródłowy II,5 – krótka dyskusja lub rozmowa nauczająca.

Podsumowanie (refleksja)

Krótką projekcją filmu o Mezopotamii. Uczniowie na podstawie obejrzanego obrazu podsumowują swoje wrażenia.

Zadanie domowe:

1) *Przeczytaj uważnie chronologię starożytnej Mezopotamii. Wykonaj w domu oś czasu (najlepiej na papierze formatu A 2), na której umieścisz daty z chronologii znajdującej się w podręczniku i przyporządkujesz im ilustracje i teksty źródłowe z podręcznika.*

2) *Przeczytaj uważnie „O czym nie mówiliśmy” i „Pytania - Zagadki - Hipotezy”. Przejrzyj swoją domową bibliotekę (lub wideotekę albo też programy komputerowe - a może zajrzysz do Internetu?). Jeśli dysponujesz jakimiś materiałami, które pomogą rozwiązać część zagadek, przynieś je do szkoły.*